

**QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH AZZOPARDI**

Seduta tat-23 ta' Marzu, 2007

Citazzjoni Numru. 231/2006

A.

-vs-

B.

Il-Qorti;

Rat ir-rikors ġuramentat ipprezentat fl-14 ta' Lulju, 2006 li permezz tiegħu l-attriċi esponiet bir-rispett:

A. DIKJARAZZJONI TAL-FATTI

1. Illi l-kontendenti żżewġu fid-19 ta' Settembru 1998, fil-Knisja Parrokkjali ta' Haż-Żabbar, skond kif jidher miċ-Ċertifikat taż-Żwieġ tagħhom illi kopja tiegħu qed tiġi

annessa ma' dan ir-Rikors u esebita u mmarkata bħala Dok. A, u sseparaw bonarjament permezz ta' kuntratt ta' separazzjoni personali fl-Atti tan-Nutar John Gambin, fil-5 ta' Ottubru 2000, u dan kif jidher mill-kopja tal-kuntratt ta' separazzjoni personali, li qed tiġi annessa ma' dan ir-Rikors, u esebita u mmarkata bħala Dok. B;

2. Illi l-partijiet saru jafu lil xulxin u bdew joħorġu flimkien meta kellhom sittax (16) u sbatax (17)-il sena rispettivament, u minn dak iż-żmien, baqgħu għarajjes lil xulxin, sakemm wara sitt (6) snin għerusija, iżżewġu. Meta l-partijiet iżżewġu, l-attriċi kien għad kellha biss wieħed u għoxrin (21) sena, mentri l-konvenut kellu tnejn u għoxrin (22) sena, u minn din l-unjoni, illi damet biss sentejn kif ġia' ngħad, ma kienx hemm tfal;

3. Illi l-attriċi żżewġet lill-konvenut għaliex kienet tħobbu, u kienet temmen illi anki hu jħobbha, mentri wara ż-żwieġ hija saret taf illi l-konvenut iżżewwiġha unikament għaliex huma kienu ilhom għarajjes lil xulxin is-snin, u l-konvenut ma kienx jaf kif ser itarraf lill-attriċi, u wisq anqas lill-familja tiegħu, illi hu ma kienx iħobbha, u għalhekk ried iħassar l-għerusija – u dan kif jista' jirriżulta waqt it-trattazzjoni tal-kawża;

4. Illi meta l-konvenut ta l-kunsens tiegħu għaż-żwieġ, minkejja l-aġir estern tiegħu, huwa kien jaf illi ma kienx iħobb lill-mara illi kien qed jiżżewweġ, u effettivament ma riedx jiżżewweġ. Huwa żżewweġ biss għaliex ġie traxxinat miċ-ċirkostanzi, iżda kien beżżiegħi wisq sabiex iħassar l-għerusija, u għalhekk baqa', sa l-aħħar mument, jittama f'xi intervenzjoni divina sabiex iż-żwieġ jithassar, u dan ukoll kif ser jirriżulta mit-trattazzjoni tal-kawża;

5. Illi wara li ġie ċcelebrat iż-żwieġ, il-konvenut stqarr ma' l-attriċi illi lejliet it-tieġ, hu kien beka, kif effettivament sabitu l-istess attriċi, għaliex kien imdejjaq ħafna illi ma

kellux alternattiva ħlief li jiżżewweġ. Maż-żmien, l-attriċi saret taf illi fl-aħħar mument, kien iżżewweġ biss bit-tama u l-kundizzjoni illi lill-attriċi seta' jbidlilha l-karattru tagħha sabiex forsi ż-żwieġ jirnexxi;

6. Illi effettivament, billi huwa qatt ma ried jiżżewweġ, l-aġir tal-konvneut immedjatament wara ż-żwieġ, saħansitra fil-vjaġġ qasir mill-Knisja sas-sala fejn kellu jsir ir-riċeviment, kien wieħed emozzjonali abbużiv fil-konfront ta' l-attriċi, u dan l-aġir wassal għat-tifrik taż-żwieġ fi żmien qasir;

7. Illi minkejja illi l-konvenut, qabel iż-żwieġ, qatt ma qal lill-attriċi illi ma xtaqx tfal miż-żwieġ tagħhom, wara li kien iċċelebrat iż-żwieġ, il-konvenut kien, sa mill-bidu nett, jevita illi jkollu x'jaqsam ma' l-attriċi b'mod naturali, sabiex jevita r-riskju illi l-attriċi tinqabad tqila u għalhekk jidher illi effettivament, anke minħabba l-fatt illi huwa qatt ma ħabb lill-attriċi, il-konvenut kien eskluda l-possibilita' illi jkollu l-ulied minnha;

8. Illi dawn il-fatti kif hawn dikjarati huma kollha a diretta konnoxxenza ta' l-attriċi.

B. RAĠUNI GĦAT-TALBIET F'DAWN IL-PROCĊEDURI

9. Illi l-preżenti proċeduri qegħdin isiru sabiex iż-żwieġ iċċelebrat bejn il-kontendenti fid-19 ta' Settembru 1998, jiġi ddikjarat null u bla effett skond il-Liġi, għar-raġunijiet fuq premessi, u senjatament stante illi l-kunsens ta' l-attriċi nkiseb b'qerq dwar xi kwalita' tal-parti l-oħra li setgħet mix-xorta tagħha, tfixkel serjament il-ħajja miżżewġa, u dan ai termini ta' l-**Artikolu 19(1)(c)** ta' l-**Att Dwar iż-Żwieġ**;

10. Illi ż-żwieġ tal-kontendenti huwa null ukoll peress illi l-kunsens ta' xi waħda mill-partijiet, u senjatament dak tal-

konvenut, kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' ġudizzju fuq il-ħajja miżżewġa jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali tagħha, jew b'anomaliya psikoloġika serja illi għamlitha impossibbli għall-istess konvenut illi jaqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taż-żwieġ, u dan ai termini ta' l-**Artikolu 19(1)(d)** ta' l-**Att Dwar iż-Żwieġ**;

11. Illi ulterjorment, iż-żwieġ tal-kontendenti huwa null u bla effett fil-liġi, għall-fini ta' l-**Artikolu 19(1)(f)** ta' l-**Att Dwar iż-Żwieġ**, stante illi l-kunsens tal-partijiet jew min minnhom inkiseb bl-esklużjoni pożittiva taż-żwieġ innifsu, jew ta' xi wieħed jew aktar mill-elementi tal-ħajja miżżewġa, jew tad-dritt għall-att taż-żwieġ;

12. Illi finalment, iż-żwieġ tal-kontendenti huwa null peress illi waħda mill-partijiet, senjatament il-konvenut, rabat il-kunsens tiegħu ma' xi kundizzjoni li kienet tirreferi għall-futur, u dan ai termini ta' l-**Artikolu 19(1)(g)** ta' l-**Att Dwar iż-Żwieġ**.

C. TALBIET ATTRIČI

Għaldaqstant l-attriċi, in vista ta' dak kollu fuq premiss, titlob li dina l-Onorabbli Qorti jogħġobha;

1. Tiddikjara u tiddeċiedi li ż-żwieġ iċċelebrat bejn il-kontendenti nhar id-19 ta' Settembru 1998, kien null u bla effett fil-Liġi għall-fini tad-disposizzjonijiet ta' l-**Artikolu 19(1)(c), (d), (f) u (g)** ta' l-**Att Dwar iż-Żwieġ**.

Bl-ispejjeż kontra l-konvenut li jibqa' minn issa ngunt għas-subizzjoni.

Rat il-lista tax-xhieda.

Rat ir-risposta ġuramentata ppreżentata fit-3 ta' Novembru, 2006 li permezz tagħha l-konvenut espona bir-rispett;

Kopja Informali ta' Sentenza

1. Illi t-talbiet attriċi huma nfondati fil-fatt u fid-dritt;
2. Illi l-konvenut jaqbel illi ż-żwieġ għandu jiġi annullat iżda minhabba raġunijiet prinċipalment attribwibbli lill-attriċi. L-attriċi mhux tassew kienet tħobbu, hi kellha biss infatwazzjoni lejha, fil-fatt għarfithx sewwa f'hiex kellu jikkonsisti ż-żwieġ;
3. Illi l-kunsens tal-partijiet għaż-żwieġ ġie miksub bi vjolenza sew fiżika sew morali, jew biża' Art 19 (1)(a) Kap 255;
4. Illi l-kunsens tal-parti nkiseb b'qerq dwar xi kwalita' tal-parti l-oħra li tista' mix-xorta tagħha tfixkel serjament il-ħajja miżżewġa Art 19 (1)(c) Kap 255;
5. Illi l-kunsens kien vizjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' ġudizzju fuq il-ħajja miżżewġa jew fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali tagħha, jew b'anomalija psikoloġika serja li tagħmilha impossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taż-żwieġ Art 19(1)(d) Kap 255. Iż-żewġ partijiet kienu immaturi, u l-attriċi ma kenitx verament tħobb lill-konvenut. Mill-banda l-oħra l-konvenut ma riedx tassew jiżżewweġ u kien beżgħan li jħassar il-preparamenti kollha.
6. Illi l-kunsens taż-żewġ partijiet jew ta' waħda mill-partijiet ġie miksub bl-esklużjoni posittiva taż-żwieġ innifsu, jew ta' wieħed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-ħajja miżżewġa, jew tad-dritt tal-att taż-żwieġ Art 19(1)(f) Kap 255. Illi waħda mill-partijiet rabtet il-kunsens tagħha ma' kondizzjoni li tirreferi għall-futur Art 19(1)(g) Kap 255.
7. Il-konvenut ma għandux ibati l-ispejjeż ta' dawn il-proċeduri.

Rat il-lista tax-xhieda.

Rat l-atti proċesswali.

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat l-affidavit ta' l-attriċi u tal-ġenituri tagħha u tal-konvenut.

Rat il-verbal tas-seduta tad-9 ta' Frar, 2007 illi permezz tiegħu l-kawża tħalliet għas-sentenza.

Ikkunsidrat;

Illi l-attriċi qed titlob l-annullament taż-żwieġ kontrattat bejn il-partijiet fid-19 ta' Settembru, 1998 a bażi tal-artiklu 19 (1) (c), (d), (f) u (g) tal-Kap 255 tal-Liġijiet ta' Malta. Il-konvenut jaqbel iżda għal raġunijiet imputabbli lill-attriċi.

Kif dejjem irritenew il-Qrati Maltin; *“F’materja ta’ żwieġ illi huwa ta’ ordni pubbliku, ma tistax tagħmilha daqshekk faċli li parti tirrepeti kliem il-liġi u l-parti l-oħra tammetti u b’hekk jirrendu ż-żwieġ annullabbli bl-iktar mod faċli u espedjenti. Hawn ma aħniex fil-kamp ta’ kreditu likwidu jew responsabilita’ ta’ xi kollizjoni imma f’kamp l-iktar delikat u serju u l-Qorti ma tistax tħalli nies li kapriċċożament wara xi żmien ta’ żwieġ jiddeċiedu illi kellhom nuqqas ta’ diskrezzjoni fuq iż-żwieġ u meta jkollhom sieħba jew sieħeb ieħor jerġgħu jakkwistaw malajr din id-diskrezzjoni u jsiru maturi. Fejn jirriżultaw verament raġunijiet għall-annullament tiegħu l-istess żwieġ għandu jiġi annullat pero’ dan ma għandux ikun sabiex jiġu akkomodati l-kapriċċi ta’ dak jew l-ieħor. Għalhekk il-kawżali għall-annullament għandha tirriżulta ċara u mingħajr dubbju.”* (Anna Tonna vs Alexander Tonna deċiża mill-Qorti ta' l-Appell fis-6 ta' Novembru, 1991).

L-artikli ċitati mill-attriċi jirrigwardjaw;

19 (1) (ċ) – il-kunsens inkiseb b’qerq dwar il-kwalita’ tal-parti l-oħra li mix-xorta tiegħu jista’ jfixxkel serjament il-ħajja miżżewġa;

19 (1) (d) – vizzju tal-kunsens ta’ xi parti li jkun b’difett serju

ta' diskrezzjoni fuq il-ħajja miżżewġa jew fuq id-drittijiet u dmirijiet essenzjali tagħha jew b'anomalija serja psikoloġika li tagħmilha impossibbli li dik il-parti taqdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taż-żwieġ;

19 (1) (f) – li l-kunsens ta' xi parti jkun inkiseb b'eskluzjoni pożittiva taż-żwieġ jew xi element essenzjali tiegħu, jew tad-dritt għall-att taż-żwieġ;

19 (1) (g) – illi l-kunsens kien marbut ma' kondizzjoni illi tirreferi għall-futur.

Mill-provi mressqa mressqa l-Qorti jidhrilha li dan iż-żwieġ kien kif jgħidu l-Ingilizi *a non-starter* u dan minkejja li l-partijiet damu għarajjes numru ta' snin. Infatti ż-żwieġ krolla kważi minnufih għaliex nonostante l-għerusija, huma ma kinux preparati tajjeb għaž-żwieġ u dan għaliex kif jirriżulta mill-provi l-partijiet għaddew ħafna miż-żmien tal-għerusija jaħdmu bil-Ħdud b'kollox biex setgħu ikollhom mezzi biex jizzewġu.

Naturalment dwar x'għara wara ż-żwieġ, dan hu immaterjali għall-kawża ħlief biex jiffa' dawl fuq l-istat ta' fatt ta' qabel iż-żwieġ, iżda anke hawn, iżda fil-fehma tal-Qorti hemm indikazzjonijiet li ż-żwieġ kien vizjat. Il-partijiet ma kellhomx tfal u jidher li kienu esklużi. Naturalment kien hemm disgwid bejn il-partijiet fis-sens li finalment isseparaw u kulħadd beda jgħix ħajtu.

Kif qalet il-Qorti tal-Appell fil-kawza Joseph Zammit vs Bernardette Zammit (27 ta' Jannar, 2006) ;

“Irid mill-ewwel jiġi senjalat prinċipju fundamentali fil-liġi ċivili u cioe' li ż-żwieġ bejn il-kontendenti għandu jkun preżunt li jkun wieħed validu. Għalhekk huwa dover assolut ta' kull parti fil-kawża li tagħmel prova sodisfaċenti ta' l-allegazzjonijiet rispettivi tagħha dwar l-allegazzjoni u cioe' li ż-żwieġ huwa null għaliex l-oneru tal-prova huwa dejjem fuq spallejn min jallega.

Is-sub-inċiż (d) fuq imsemmi jsemmi wkoll li ż-żwieġ ikun null jekk ikun affettwat b'anomalija psikoloġika serja u tagħmilha impossibbli għal dik il-parti li taqdi l-obligazzjonijiet essenzjali taz-żwieġ. Ta' min jenfasizza hawn li l-liġi tagħna tirrikjedi li l-anomalija psikoloġika tkun tali li tagħmilha impossibbli u mhux semplicement diffiċli li wieħed jaqdi l-obligazzjonijiet essenzjali taz-żwieġ jew inkella li jassumi l-istess obligazzjonijiet essenzjali taz-żwieġ.

Rigward id-disposizzjoni kontenta fis-subinċiż (f) fuq imsemmi biex dan id-difett ikun jirrizulta jkun jeħtieġ li jiġi provat sodisfaċentement li ż-żewġ partijiet jew waħda minnhom fil-mument tal-għoti tal-kunsens matrimonjali tkun eskcludiet iż-żwieġ innifsu jew eskcludiet element essenzjali tal-ħajja miżżewġa jew id-dritt għall-att taz-żwieġ u din l-esklużjoni tkun saret b'att pożittiv tal-volonta' ta' dik il-parti. Huwa evidenti li din id-disposizzjoni tirraviża sitwazzjoni ta' simulazzjoni u għandu jiġi enfasizzat in-nullita' ta' żwieġ bażata fuq il-kawżali ta' simulazzjoni proprjament tkun teskludi kawżali bażata fuq nullita' ta' żwieġ minħabba nuqqas ta' esklużjoni ta' ġudizzju. L-inkompatibilita' bejn dawn iż-żewġ kawżali toħroġ mill-fatt li n-nuqqas ta' diskrezzjoni ta' ġudizzju timplika inkapaċita' li wieħed jagħraf, jifhem u jirrifletti fil-waqt li l-kawżali tas-simulazzjoni teħtieġ li jkun hemm tali kapaċita' intelletwali, proprju l-att posittiv tal-volonta' li jwassal għas-simulazzjoni, totali jew parzjali.

Fir-rigward ta' diskrezzjoni, il-konvenut kellu tnejn u għoxrin (22) sena meta żżewweġ u l-attrici wieħed u għoxrin (21) sena, u għalhekk lanqas wieħed ma jista' jirraviża nuqqas ta' kapaċita' li wieħed isib kulltant fi żwiġijiet fejn il-partijiet ikunu żgħar ħafna fl-eta'. Kif qalet il-Qorti fil-kawża Nicholas Agius vs Rita Agius (25 ta' Mejju, 1995); "*B'difett serju ta' diskrezzjoni tal-ġudizzju l-leġislatur ma riedx ifisser semplicement kwalsiasi stat ta' immaturita; li parti jew l-oħra fiż-żwieġ tista' tkun fiha fil-mument li jingħata l-kunsens reċiproku. Li kieku l-leġislatur irrikjeda maturita' sħiħa u perfetta ftit jew addirittura ebda żwieġ ma kien ikun validu. In-*

nuqqas ta' discretio judicii hu kuncett ġuridiku intrinsikament marbut mal-kapaċita' ta' parti jew oħra fiż-żwieġ li tagħti l-kunsens liberu u xjenti tagħha għar-rabta taż-żwieġ. F'dan is-sens ġew deċiżi wkoll il-kawżi Angela Spiteri vs Joseph Spiteri (4 ta' Novembru, 1994), Robert Attard vs Josephine Attard (18 ta' Ottubru, 1995) u Janet Portelli vs Victor Portelli (14 ta' Awwissu, 1995). Madankollu hemm ukoll indikazzjoni li kif ġia' ingħad, il-partijiet baqgħu għaddejjin tul l-għerusija mingħajr ma ntebhu li ż-żwieġ ma seta' qatt jirnexxi bejniethom.

Fil-kawża fl-ismijiet Mario Mizzi vs Maris Mizzi (15 ta' Novembru, 2005) il-Qorti tal-Appell ukoll qalet li; *“Biex ikun hemm in-nuqqas jew difett serju ta' diskrezzjoni ta' ġudizzju irid ikun hemm l-inkapaċita' psikika jew kostituzzjonali (mhux neċessarjament anomlaja psikoloġika fis-sens mediku) li wieħed jagħraf u jirrifletti jew li jiddeċiedi liberament (jigifieri mingħajr impulsi interni li jkunu neħħew il-liberta ta' l-għażla tal-persuna li tkun) fuq l-oġġett tal-kunsens matrimonjali.”*

Kif ġia' ingħad fil-każ odjern il-Qorti ssib li hemm il-baži biex iż-żwieġ jiġi annullat *ai termini* tal-Artiklu 19 (1) (f) imsemmi anke għaliex jidher li l-partijiet eskcludew it-tfal miż-żwieġ (ara s-sentenza Galea vs Walsh – 30 ta' Marzu, 1994 – Prim'Awla).

Għal dawn il-mottivi kollha l-Qorti tilqa' t-talba attriċi u tiddikjara null iż-żwieġ kontrattat bejn il-partijiet fid-19 ta' Settembru, 1998. L-ispejjeż ikunu bla taxxa.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----